

**Stanowisko Rady Konsultacyjnej
nr 68/2011 z dnia 25 lipca 2011r.
w zakresie usunięcia z wykazu świadczeń gwarantowanych/zmiany
poziomu lub sposobu finansowania świadczenia gwarantowanego
„leczenie pacjentów z rakiem nerki przy wykorzystaniu
produktu leczniczego ewerolimus (Afinitor®)”**

Rada Konsultacyjna uważa za zasadne usunięcie świadczenia gwarantowanego „Leczenie raka nerki przy wykorzystaniu produktu leczniczego Afinitor (ewerolimus)” z wykazu świadczeń gwarantowanych.

Uzasadnienie

W opinii Rady Konsultacyjnej ewerolimus jest lekiem o bardzo ograniczonej skuteczności: przedłuża czas przeżycia wolny od progresji (PFS) o 3 miesiące i całkowity czas przeżycia wyliczony przy pomocy modelowania (OS) o 4,8 miesiąca.

Tryb przygotowania stanowiska

Niniejsze stanowisko opracowane zostało przez Radę Konsultacyjną na podstawie zlecenia Ministra Zdrowia z dnia 10.04.2011 (znak pisma: MZ-PL-460-8365-246/GB/10) oraz raportu ws. oceny świadczenia opieki zdrowotnej „Ewerolimus (Afinitor®) w leczeniu pacjentów z rakiem nerki” nr AOTM-OT-0384.

Problem zdrowotny

Wśród guzów złośliwych nerki rozróżnia się zmiany pochodzenia nabłonkowego (rak nerkowokomórkowy, rak z nabłonka przejściowego dróg moczowych, rak płaskonabłonkowy, rak przerzutowy) oraz zmiany pochodzenia nienabłonkowego (mezenchymalne, chłoniaki oraz przerzutowe). Rozpoznanie ustalane jest w oparciu o badanie histologiczne. W ponad 80%, stwierdzany jest rak nerkowokomórkowy (RCC – renal cell carcinoma, ICD-10: C 64 – nowotwór złośliwy nerki z wyjątkiem miedniczki nerkowej). Rzadziej rozpoznawany jest rak z nabłonka przejściowego dróg moczowych, czyli rak miedniczki nerkowej i moczowodu (około 5% wszystkich guzów nerki). W RCC ze względu na obraz histopatologiczny rozróżnia się raka jasnokomórkowego, raka brodawkowatego (oba wywodzące się z komórek cewek bliższych), raka chromofobnego oraz onocytoma, przy czym najczęstszym typem jest rak jasnokomórkowy stanowiący w RCC od 65 do 75 % przypadków.^{1,2}

Klasyczne objawy guza nerki, znane jako triada Virchowa (guz wyczuwalny przez powłoki, ból w okolicy lędźwiowej, krwiomocz), współwystępują dość rzadko (<5% chorych), zazwyczaj w stadium zaawansowanej choroby z obecnymi przerzutami. W 40-60% przypadków RCC rozpoznaje się przypadkowo na podstawie badań obrazowych (najczęściej USG) wykonywanych z innych przyczyn. W chwili rozpoznania RCC, w 60-70% przypadków zmiana jest ograniczona do nerki, w 10-15% przypadków występują miejscowe przerzuty (węzły chłonne i przylegające narządy), a w 20-25% stwierdza się przerzuty odległe (głównie do płuc, kości, mózgu, wątroby, nadnerczy). Okres 5 lat przeżywa ok. 60% chorych, w przypadku przerzutów – poniżej 20%.^{1,2}

Etiologia RCC jest nieznana. Przyczyną powstawania nowotworu najprawdopodobniej są takie czynniki jak: zaburzenia genetyczne (np. związane z inaktywacją genów supresorowych w rodzinie występującym zespole von Hippel-Lindau), palenie papierosów, otyłość z nadciśnieniem tętniczym, szczególnie u kobiet, narażenia zawodowe (wielopierścieniowe węglowodory aromatyczne, trichloroetylen i perchloroetylen, kadm, azbest), nabyta torbielowatość nerek u chorych leczonych dializami z powodu schyłkowej niewydolności nerek, napromienienie miednicy.^{1,2}

Według Krajowego Rejestru Nowotworów w 2008 r. nowotwory złośliwe nerki stanowiły w Polsce 3,8% zachorowań nowotworowych u mężczyzn i 2,6% u kobiet (ogółem 4164 przypadki zachorowań). Zgony z tego powodu stanowiły odpowiednio 3,0% i 2,4% spośród zgonów nowotworowych (ogółem 2563 zgonów). Współczynniki zachorowalności i umieralności dla nowotworów złośliwych nerek są u obu płci najwyższe w starszej grupie wiekowej (po 65 r.ż.).¹

Według innego źródła standaryzowany współczynnik zapadalności (100 tys. osób/rok) na RCC w 2003 roku w Polsce wyniósł 9,3 dla mężczyzn i 4,9 dla kobiet. RCC stanowią w Polsce 3,6% wszystkich nowotworów złośliwych u mężczyzn i 2,6% u kobiet. RCC występuje 2 razy częściej u mężczyzn niż u kobiet, najczęściej po 40 r.ż., a średni wiek chorych w chwili rozpoznania wynosi około 60 lat.²

Obecna standardowa terapia

Dostępne metody leczenia obejmują nefrektomię radykalną (radykalne usunięcie nerki ze zmianą nowotworową, torebką tłuszczową, blaszkami powięzi nerkowej, nadnerczem oraz regionalnymi węzłami chłonnyymi), nefrektomię oszczędzającą (usunięcie guza i pozostawienie niezmięnionej części nerki, tylko u wybranych chorych), embolizację tętnicy nerkowej (jako zabieg przygotowujący do nefrektomii lub jako zabieg paliatywny), paliatywne leczenie operacyjne, chemioterapię i immunoterapię oraz leczenie adiuwantowe (stosowanie interferonu α po nefrektomii u tych chorych, u których istnieje duże ryzyko nawrotu po leczeniu chirurgicznym).^{1,2}

W farmakoterapii chorych z rozsiałym rakiem nerki sama chemioterapia klasyczna (winblastyna, 5-fluorouracyl, floksurydyna) jest nieskuteczna. Czasową poprawę i wydłużenie życia u chorych na RCC w stopniu IV można uzyskać stosując chemoimmunoterapię (chemioterapia + interferon, niektórzy chorzy otrzymują także interleukinę 2 w dużych dawkach).^{1,2}

Nowsze metody farmakologiczne, dla których w ostatnich latach przedstawiono wyniki badań klinicznych, obejmują leki ukierunkowane molekularnie przeciwko VEGF (Vascular Endothelial Growth Factor – czynnik wzrostu śródbłonna naczyńowego): drobnocząsteczkowe inhibitory kinaz tyrozynowych (sunitinib, sorafenib, pazopanib); przeciwciało monoklonalne – bewacyzumab; inhibitory kinazy serynowo-treoninowej mTOR (temsyrolimus, ewerolimus).^{1,2,3}

Wybór optymalnej terapii RCC powinien być dokonany w oparciu o ocenę rokowania indywidualnego pacjenta. U chorych z wielonarządowymi przerzutami stosuje się klasyfikację według Memorial Sloan-Kettering Cancer Center (MSKCC), która uwzględnia 5 czynników rokowniczych (upośledzony stan ogólnej sprawności, obniżenie stężenia hemoglobiny we krwi obwodowej, podwyższenie aktywności dehydrogenazy mleczanowej, zwiększenie stężenia wapnia w surowicy krwi oraz czas od rozpoznania do wystąpienia nawrotu choroby poniżej 12 miesięcy). Sumowanie występujących czynników daje wynik klasyfikujący pacjenta do jednej z kategorii prognostycznych: rokowanie korzystne – 0 czynników ryzyka; rokowanie pośrednie – 1 do 2 czynników ryzyka; rokowanie niekorzystne – 3 i więcej czynników ryzyka. W przypadku nowych leków ukierunkowanych molekularnie w leczeniu chorych na zaawansowanego RCC nie zostały jeszcze wypracowane obiektywne czynniki predykcyjne.^{1,3}

Algorytm postępowania farmakologicznego w Polsce (stan na połowę 2010 roku) w przerzutowym RCC można podzielić na dwa schematy.^{2,3}

- I linia leczenia – korzystne i pośrednie rokowanie – systemowe leczenie po wykluczeniu możliwości interwencji chirurgicznej: cytokiny (interleukina 2 w dużych dawkach oraz interferon α) u chorych o korzystnym rokowaniu po nefrektomii i z przerzutami ograniczonymi do płuc; sunitinib; bewacyzumab w skojarzeniu z interferonem; pazopanib; sorafenib. Niekorzystne rokowanie: temsyrolimus

- II linia leczenia – sorafenib; pazopanib; ewerolimus w przypadku niepowodzenia terapii inhibitorami kinaz tyrozynowych VEGF u wybranych chorych w dobrym stanie ogólnym. Sorafenib i pazopanib wskazane są u chorych z progresją choroby po przyjmowaniu cytokin.

Powyższe zalecenia oparto na wytycznych klinicznych, zarówno polskich PTOK (2010),⁵ jak i światowych: NCCN (2011),⁶ EAU (2010),⁷ ESMO (2010),⁸ EORTC (2009),⁹ Prescrire (2011),¹⁰ CAMUH (2011),¹¹ HC (2010),¹² CKCF (2009),¹³ CCO (2009),¹⁴ DGHO (2011).¹⁵

Opis świadczenia

Afinitor® (ewerolimus), kod ATC: L01XE10, jest selektywnym inhibitorem mTOR (mammalian target of rapamycin). Inhibitor mTOR jest kluczową kinazą serynowo-treoninową, której aktywność jest nasiloną w wielu ludzkich nowotworach złośliwych. Ewerolimus wiąże się z międzykomórkowym białkiem FKBP-12, tworząc kompleks, który hamuje działanie kompleksu 1 kinazy mTOR (mTORC1). Zahamowanie szlaku przekazywania sygnałów mTORC1 zaburza translację i syntezę białek, hamując działanie rybosomalnej kinazy S6 (S6K1) oraz 4EBP1 (białka wiążącego eukariotyczny czynnik elongacyjny 4E), które regulują aktywność białek uczestniczących w cyklu komórkowym, angiogenezie i glikolizie. Ewerolimus zmniejsza stężenie czynnika wzrostu śródbłonna naczyniowego (VEGF), nasilającego procesy angiogenezy guza. Ewerolimus jest silnym inhibitorem wzrostu i namnażania komórek guza, komórek śródbłonna, fibroblastów i komórek mięśni gładkich. Został po raz pierwszy dopuszczony do obrotu 3 sierpnia 2009 r.⁴

Afinitor stosuje się w leczeniu pacjentów z zaawansowanym RCC w przypadku postępu choroby w trakcie lub po przebytej terapii lekiem anty-VEGF. Ze względu na niską liczbę pacjentów z RCC, choroba jest uznawana za rzadką, a preparat Afinitor został oznaczony w dniu 5 czerwca 2009 r. jako lek sierocy (lek stosowany w rzadkich chorobach).⁴

Zalecana dawka preparatu wynosi 10 mg doustnie raz na dobę. Leczenie należy kontynuować, dopóki pacjent będzie czerpał z niego korzyści lub do czasu wystąpienia niedopuszczalnych działań niepożądanych. Lekarz może zmniejszyć dawkę lub przerwać leczenie na krótki czas, jeżeli u pacjenta wystąpią ciężkie lub trudne do zniesienia działania niepożądane. Tabletki należy połykać w całości codziennie o tej samej porze. Nie należy ich żuć ani miażdżyć. Lek należy przyjmować regularnie podczas posiłków lub między posiłkami.⁴

Ewerolimus (Afinitor®) jest aktualnie finansowany ze środków publicznych w ramach terapeutycznego programu zdrowotnego chemioterapii niestandardowej.

Efektywność kliniczna

Podmiot odpowiedzialny przedłożył analizę efektywności klinicznej, zawierającą przegląd systematyczny badań pierwotnych. Analiza została wykonana w celu porównania skuteczności ewerolimusu ze standardową opieką paliatywną (BSC) stosowaną w zaawansowanym RCC u chorych, u których nastąpił postęp choroby w trakcie lub po przebytej terapii lekami hamującymi czynnik wzrostu śródbłonna naczyń (terapia anty-VEGF). Analizę oparto na wynikach 1 RCT (porównanie ewerolimus + BSC vs. placebo + BSC).

W grupie chorych leczonych ewerolimusem PFS (pierwszorzędowy punkt końcowy) był istotnie statystycznie (i.s.) dłuższy niż w grupie placebo. Wśród chorych przyjmujących ewerolimus ryzyko progresji lub zgonu zostało zredukowane (w ocenie niezależnej komisji centralnej) o 67% w porównaniu z grupą przyjmującą placebo (HR=0,33, [95% CI: 0,25; 0,43]). Nie odnotowano i.s. różnic pod względem OS pomiędzy analizowanymi grupami (14,8 vs 14,4 dla ewerolimusu vs. placebo), jednakże na uzyskane wyniki wpływ miał fakt, iż ze względów etycznych 80% (111 z 139) pacjentów z grupy placebo po progresji otrzymało ewerolimus. W tej sytuacji przeprowadzono dodatkową analizę, opartą na porównaniu wyników 21 innych RCT dla zaawansowanego RCC, w której oszacowano medianę OS pacjentów otrzymujących placebo na 10,0 mies., wnioskując, że terapia aktywna wydłuża OS o 4,8 mies.¹

Ewerolimus i.s. wydłuża czas do pogorszenia sprawności pacjenta o 10%, HR=0,66 [95% CI: 0,49; 0,90]. Istotnych statystycznie różnic nie wykazano w przypadku punktów końcowych ocenianych przez pacjentów: czasu do istotnego klinicznie pogorszenia objawów raka nerki ocenianych w

kwestionariuszu FCSI-DRS (narzędzie złożone z 9 elementów, oceniające najważniejsze objawy związane z RCC, takie jak: energia, ból, utrata wagi, ból kości, zmęczenie, skrócenie oddechu, gorączka, krwimocz, kaszel) oraz czasu do pogorszenia ogólnej jakości życia i funkcjonowania fizycznego ocenianych poprzez komponenty QLQ-C30 (5 skali oceniających funkcjonowanie fizyczne, emocjonalne, poznawcze, społeczne, pełnienie ról społecznych; 3 skale oceniające objawy choroby: zmęczenie, ból, mdłości i wymioty; skala oceny ogólnego stanu zdrowia).¹

Podczas badania żaden z chorych nie uzyskał całkowitej odpowiedzi na leczenie (ocenianej zgodnie z kryteriami RECIST, Response Evaluation Criteria in Solid Tumors – kryteriami oceny odpowiedzi na leczenie w guzach litych). Najlepszą obiektywną odpowiedzią ocenianą przez niezależną komisję centralną było uzyskanie stabilizacji choroby, którą i.s. częściej obserwowano w grupie chorych otrzymujących ewerolimus (ewerolimus/BSC: 66,8%; placebo/BSC: 32,4%). Nie odnotowano i.s. różnic pod względem występowania częściowej odpowiedzi na leczenie. Odsetek pacjentów, u których po 6 miesiącach od rozpoczęcia leczenia nie wystąpiła progresja choroby, był i.s. większy w grupie otrzymującej ewerolimus (ewerolimus/BSC: 26%; placebo/BSC: 2%).¹

Bezpieczeństwo stosowania

Analizę bezpieczeństwa oparto na 1 RCT. Dodatkowe źródło informacji stanowiła ChPL.

Okolo 40,1% pacjentów w grupie przyjmującej ewerolimus doświadczyło zdarzeń niepożądanych (zapalenie jamy ustnej; infekcje: w tym zapalenie płuc, aspergiloza, kandydoza i sepsa; osłabienie; zmęczenie; biegunka; kaszel; wysypka; nudności; utrata łaknienia; obwodowy obrzęk; duszności; wymioty; zapalenie śluzówki; bóle głowy; krwawienie z nosa; świąd; nieinfekcyjne zapalenie płuc; suchość skóry; zaburzenie smaku; ból kończyn) w porównaniu do 22,6% pacjentów w grupie placebo.¹

Ponadto 36 (13%) chorych otrzymujących ewerolimus oraz 2 chorych przyjmujących placebo wykluczono z badania z powodu zdarzeń niepożądanych; zaobserwowano co najmniej jednorazowe zmniejszenie dawki u 7% chorych z grupy ewerolimusu i u 1% z grupy placebo; co najmniej jednorazowo wstrzymano leczenie u 38% i 11% chorych odpowiednio w grupie przyjmującej ewerolimus i placebo. Przerwanie terapii było spowodowane zdarzeniami niepożądanymi (35% w grupie ewerolimus, 9% w grupie placebo) oraz nieprawidłowymi wynikami laboratoryjnymi (3% w grupie ewerolimus, 2% w grupie placebo); do zdarzeń niepożądanych w stopniu 3 lub 4 występujących i.s. częściej w przypadku stosowania ewerolimusu zaliczono: nieinfekcyjne zapalenie płuc, zakażenia, zapalenie jamy ustnej, duszność, zmęczenie, zmniejszenie poziomu hemoglobiny, wzrost stężenia cholesterolu, trójglicerydów, glukozy, zmniejszenie liczby limfocytów, zwiększenie stężenia kreatyniny i inne.^{1,4}

Ze względu na działanie immunosupresyjne inhibitorów mTOR ewerolimus zwiększa ryzyko wystąpienia infekcji. W badaniu stwierdzano 3 zgony, w których oprócz choroby podstawowej jako przyczynę podawano infekcje. Okolo 14% pacjentów doświadczyło także nieinfekcyjnego zapalenia płuc o nasileniu od 1 do 3 stopnia. Stwierdzono także większe w grupie ewerolimusu niż w grupie placebo pogorszenie parametrów krwi: hematologicznych oraz biochemicznych. Były to jednak odchylenia w większości w stopniu nasilenia 1 i 2, rzadziej w stopniu 3 i 4. Po rejestracji leku zaobserwowano m.in. przypadki reaktywacji wirusowego zapalenia wątroby typu B.¹

Koszty świadczenia i jego wpływ na budżet płatnika

Analiza ekonomiczna, przedłożona przez podmiot odpowiedzialny, dotyczyła oszacowania efektywności kosztów zastosowania preparatu ewerolimusu (Afinitor®), podawanego doustnie w postaci tabletek, stosowanego w leczeniu zaawansowanego RCC u pacjentów, u których wystąpiła progresja choroby w trakcie lub po przebytej terapii anty-VEGF. Analizę przeprowadzono z perspektywy płatnika publicznego (NFZ) przy założeniu finansowania ewerolimusu ze środków publicznych w ramach terapeutycznego programu zdrowotnego leczenia raka nerki. Przyjęto 2 warianty: I – ocena efektu zdrowotnego w postaci PFS oraz II – ocena efektu zdrowotnego w postaci zyskanych lat życia (LYG). Horyzont czasowy dla I i II wariantu określono odpowiednio na: 4,9 i 14,8 miesięcy (jak w RCT).¹

Wartość parametru ICER dla ewerolimusu względem BSC wyniosła około █████ zł za dodatkowy rok życia bez progresji choroby, po uwzględnieniu umowy podziału ryzyka (RSS) zaproponowanej przez podmiot odpowiedzialny █████ zł/PFS. W analizie wykonanej z uwzględnieniem potencjalnych różnic w czasie przeżycia chorych, określonych na podstawie wyników modelowania, ICER (LYG) wyniósł około █████ zł/LYG.¹

Na wynik analizy największy wpływ miała zmiana wartości parametru PFS. Po uwzględnieniu skrajnych wartości dla parametru PFS u chorych leczonych ewerolimusem współczynnik ICER uległ zwiększeniu o 43% w przypadku skrócenia PFS do dolnej granicy 95% CI oraz zmniejszeniu o 17%, gdy przyjęto górną granicę przedziału ufności jako wartość czasu wolnego od progresji choroby. Uwzględnienie w analizie skrajnych wartości PFS dla chorych leczonych BSC zmieniało ICER w małym stopniu.¹

Kolejnym istotnym parametrem w analizie był czas leczenia chorych ewerolimusem. Wynika to z faktu, że parametr ten bezpośrednio wpływa na wielkość kosztów leczenia chorych z przerzutowym RCC omawianą technologią medyczną. Zmiana czasu trwania leczenia z 4,7 miesięcy do 0,6 miesięcy powoduje spadek ICER o niemal 86%, zaś wydłużenie czasu leczenia do 15 miesięcy wpływa na zwiększenie współczynnika ICER o ponad 200%.¹

Przedstawioną przez wnioskodawcę analizę wpływu na budżet przeprowadzono w 3-letnim horyzoncie czasowym z perspektywy NFZ. Przyjęto, iż ewerolimusem mogą być leczeni chorzy po niepowodzeniu terapii sunitynibem lub sorafenibem i pazopanibem w I bądź II linii. Porównano koszty 3 scenariuszy: istniejącego (założenie o braku finansowania ewerolimusu ze środków publicznych) oraz scenariuszy nowych (I – TPZ obejmuje sunitynib i ewerolimus; II – TPZ uwzględnia ewerolimus, sunitynib, sorafenib, pazopanib i interferon α 2a). Przedstawione wydatki inkrementalne związane są wyłącznie z kosztem ewerolimusu i kosztem leczenia działań niepożądanych. Nie oszacowano wydatków całkowitych związanych z TPZ.¹

Podjęcie pozytywnej decyzji o finansowaniu ewerolimusu w ramach TPZ obejmującego I scenariusz (w programie tylko sunitynib i ewerolimus) spowoduje, iż w latach 2011-2013, w przypadku zawarcia RSS, wydatki NFZ zwiększą się względem scenariusza istniejącego o około █████ zł.¹ Podjęcie pozytywnej decyzji o finansowaniu ewerolimusu w ramach TPZ obejmującego II scenariusz (5 substancji czynnych w programie) sprawi, iż w latach 2011-2013, w przypadku zawarcia RSS, wydatki NFZ zwiększą się względem scenariusza istniejącego o około █████ zł.¹

Należy zwrócić uwagę na fakt, iż przedstawiony scenariusz istniejący nie odzwierciedla obecnej sytuacji refundacyjnej ewerolimusu: finansowania ze środków publicznych w ramach TPZ chemioterapii niestandardowej. Nie przeanalizowano wpływu podjęcia decyzji o zmianie sposobu finansowania dla budżetu płatnika ani podjęcia decyzji o zaprzestaniu finansowania.

Zarówno francuskie HAS (2010),¹⁶ holenderskie CVZ (2010),¹⁷ jak i szwedzkie TLV (2010)¹⁹, pomimo wysokich kosztów za QUALY, rekomendują finansowanie ze środków publicznych preparatu ewerolimus w leczeniu chorych z zaawansowanym RCC. Natomiast szkockie SMC (2010),¹⁸ brytyjskie NICE (2011),²⁰ australijskie PBAC (2010)²¹ oraz kanadyjskie CED (2011)²² nie rekomendują finansowania leku ze względu na wysokie koszty leczenia w stosunku do niewystarczających korzyści zdrowotnych.

Biorąc pod uwagę powyższe argumenty, Rada Konsultacyjna podjęła decyzję jak na wstępie.

Prof. dr hab. n. med. Tomasz Pasiński
Przewodniczący Rady Konsultacyjnej

Piśmiennictwo

1. Raport ws. oceny świadczenia opieki zdrowotnej „Ewerolimus (Afinitor®) w leczeniu pacjentów z rakiem nerki” nr AOTM-OT-0384. Agencja Oceny Technologii Medycznych: Warszawa, lipiec 2011.
2. Szczeklik A, et.al. Wybrane zagadnienia onkologii klinicznej. Choroby wewnętrzne. Stan wiedzy na rok 2010. Medycyna Praktyczna, Kraków 2010.
3. Polska Unia Onkologii. Szczegółowe zasady postępowania diagnostyczno-terapeutycznego w nowotworach złośliwych. PUO 2009. <http://www.onkologia.zalecenia.med.pl/>
4. Charakterystyka produktu leczniczego Afinitor®.
5. Polskie Towarzystwo Onkologii Klinicznej. Obecne możliwości leczenia zaawansowanego raka nerkowokomórkowego — aktualizacja. PTOK 2010. www.opk.viamedica.pl
6. National Comprehensive Cancer Network. Kidney cancer. NCCN 2011. http://www.nccn.org/professionals/physician_gls/pdf/kidney.pdf
7. European Association of Urology. EAU Guidelines on Renal Cell Carcinoma: The 2010 Update. EAU 2010. <http://www.uroweb.org/gls/EU/EAU%20Guidelines%20on%20Renal%20Cell%20Carcinoma%20The%202010%20Update.pdf>
8. European Society for Medical Oncology. Renal cell carcinoma: ESMO Clinical Practice Guidelines for diagnosis, treatment and follow-up. ESMO 2010. http://annonc.oxfordjournals.org/content/21/suppl_5/v137.full.pdf+html
9. European Organization for Research and Treatment of Cancer. EORTC-GU group expert opinion on metastatic renal cell cancer. EORTC 2009. <http://www.ejancer.info/article/S09598049%2808%2901030-7/fulltext>
10. Prescrire. Traitement des adénocarcinomes du rein métastatiques. France 2011. www.prescrire.org
11. Comitè d’Avaluació de Medicaments d’Ús Hospitalari. Everolimús (Afinitor®) per al tractament del carcinoma de cèl lules renals. CAMUH 2011. http://www.gencat.cat/salut/depsan/units/aatrm/pdf/everolimus_carcinoma_renal_aiaqs2011ca.pdf
12. Health Canada. Summary Basis of Decision (SBD) Pr. AFINITOR Everolimus, 5 mg and 10 mg tablets Novartis Pharmaceuticals Canada Inc. HC 2010. http://www.hcsc.gc.ca/dhpmpps/alt_formats/pdf/prodpharma/sbs-md/phase1decision/drugmed/sbd_smd_2010_afinitor_125809-eng.pdf
13. Canadian Kidney Cancer Forum. Management of kidney cancer: Canadian Kidney Cancer Forum Consensus Update. CKCF 2009. <http://www.kidneycancer canada.ca/dbfiles/165.pdf>
14. Cancer Care Ontario. The Use of Inhibitors of Angiogenesis in Patients with Inoperable Locally Advanced or Metastatic Renal Cell Cancer: Guideline Recommendations. CCO 2009. <http://www.cancercare.on.ca/common/pages/UserFile.aspx?fileId=43557>
15. Deutsche Gesellschaft für Haematologie und Onkologie. Nierenkrebs (Nierenzellkarzinom, Hypernephrom). DGHO 2011. <http://www.dgho.de/informationen/leitlinien/mein-onkopedia/Nierenkarzinom%20P%20Version%201%2000.pdf>
16. Haute Autorité de Santé. AFINITOR 5 mg, comprimé Boîte de 30 (CIP : 3962811), AFINITOR 10 mg, comprimé Boîte de 30 (CIP : 3962828). HAS 2010. http://www.has-sante.fr/portail/upload/docs/application/pdf/2010-01/afinitor_-_ct-7009.pdf
17. College voor zorgverzekeringen. Aan de minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport Postbus 20350 2500 EJ 's Gravenhage. CVZ 2010. http://www.cvz.nl/binaries/live/cvzinternet/hst_content/nl/documenten/cfh-rapporten/2010/cfh1002+everolimus+afinitor.pdf
18. Scottish Medicines Consortium. Everolimus 5 and 10 mg tablets (Afinitor®) No. (595/10) Novartis Pharmaceuticals UK Limited. SMC 2010. http://www.scottishmedicines.org.uk/files/EverolimusAfinitor_Amended_Mar2010.pdf
19. Tandvårds- och läkemedelsförmånsverket. Ansökan inom läkemedelsförmånerna. TLV 2010. http://www.tlv.se/Upload/Beslut_2010/bes100907-afinitor.pdf
20. National Institute for Health and Clinical Excellence. Everolimus for the second-line treatment of advanced renal cell carcinoma. NICE 2011. <http://www.nice.org.uk/nicemedia/live/13437/54111/54111.pdf>
<http://www.nice.org.uk/newsroom/pressreleases/2010089EverolimusForRenalCellCarcinoma.jsp>
21. Pharmaceutical Benefits Advisory Committee. Everolimus, tablet, 5 mg and 10 mg, Afinitor®. PBAC 2010. <http://www.health.gov.au/internet/main/publishing.nsf/Content/pbac-psd-Everolimus-july10>
22. Committee to Evaluate Drugs. Recommendations and Reasons (Afinitor®). CED 2011. <http://www.health.gov.on.ca/english/providers/program/drugs/ced/pdf/afinitor.pdf>